

آراء و نظریات مشورتی
دewan-e-Millat Dadgostari

الحل:

دکتر محمد رضا ضیائی بیگدلہ

چاپ اول ۱۳۹۳

سرشناسه	: سازمان ملل متحد
عنوان و پدیدآور	: آراء و نظریات مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری ۲۰۰۱-۲۰۰۴
مشخصات نشر	: ترجمه محمدرضا ضیائی بیگدلی و همکاران
مشخصات ظاهری	: تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۳.
فروست	: ج.
شابک	: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی؛ شماره نشر (۳) ۲۲۵.
	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۴۱۵-۹۲-۶ (دوره)
	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۷-۰۹۲-۰ (ج.۳)
یادداشت	: کتاب حاضر با عنوان: Summaries of Judgments, Advisory Opinions and Orders of International Court of Justice
منابع	: از سایت اینترنتی http://www.icj-cij-org ترجمه شده است.
موضوع	: ج. ۱. ۱۹۴۸-۱۹۸۶. ج. ۲. ۱۹۸۷-۲۰۰۰.
موضوع	: دیوان بین‌المللی دادگستری
موضوع	: دادگاه‌های بین‌المللی
موضوع	: داری بین‌المللی
موضوع	: Hague Permanent Court of International Justice
شناسه افزوده	: ضیائی بیگدلی، محمدرضا، ۱۳۲۱-، مترجم.
رده‌بندی کنگره	: ۱۱ س ۶۲۷۵/ KZ
رده‌بندی دیوبی	: ۳۱۵.۵۱
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۱۲۰۸۹۶

انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی

شابک: نشر (۳) ۲۲۵

ISBN 978-964-8415-92-6 (دوره)

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۲۱۷-۰۹۲-۰ (ج.۳)

آراء و نظریات مشورتی

دیوان بین‌المللی دادگستری (جلد دوم)

۲۰۰۱-۲۰۰۴

ترجمه: دکتر محمدرضا ضیائی بیگدلی و

دکتر سیدقاسم زمانی، دکتر محمد حبیبی مجنده، دکتر نادر ساعد، دکتر محسن عبدالقادر، هیبت‌اله نژندی‌منش، ایوب عبدی، امیر ساعد وکیل، علی فاتح، امیر ضیاءالدین

زیر نظر معاونت پژوهشی دانشگاه

چاپ اول: ۱۳۹۳ شمارگان: ۵۰۰ ناظر فنی: مهندس رضا دنیوی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی

حق چاپ برای دانشگاه علامه طباطبائی محفوظ است. قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ ریال

سازمان مرکزی: تهران دهکده المپیک، تقاطع شهید همت، جنب پارک فرهنگ، صندوق پستی: ۱۵۸۱۵/۳۴۸۷

مقدمه

مقدمه بر هر چیز، ایزدخان را سپاسگزارم که توفیق عنایت فرمود تا پس از وقفه‌ای چهارساله، به رغم غمناک بودن این مطالب جلد سوم، اما بنا به دستور ریاست سابق دانشگاه، چاپ و انتشار آن میسر نگردد. اینک طبق دستور دایمانه جناب آقای دکتر حسین سلیمی رئیس محترم جدید دانشگاه، این امر ممکن نگردد.

بر اهل نظر پوشیده نیست که دیوان بین‌المللی دادگستری به عنوان رکن قضایی اصلی سازمان ملل متحد، از جایگاه پیشین و اثر از این عنوان برخوردار است. امروزه نگاه سیستمی به حقوق بین‌الملل، دیوان را به مرتبه «ارگان حقوقی بین‌الملل» اعتلا بخشیده است. به زعم دیوان، حقوق بین‌الملل در کل دارای نهادی سازمان یافته به نام «دیوان بین‌المللی دادگستری» است.

امروزه کمتر دیده شده است که دیوان بر رعایت احراز صلاحیت خود، قانون قابل اعمال خود را نیابد. از این رو، بسیاری معتقدند که «تعدد ملی» نامهای ملی که بنابر آن «هر آنچه منع نشده مجاز است» در حقوق بین‌الملل جایگزین شده، بلکه باید گفت در حقوق بین‌الملل «هر آنچه منع نشده لزوماً مجاز نیست». چه بسا ممکن است مرعی چون دیوان بتواند با رجوع به اصول کلی حقوقی و با تفسیر مترقیانه از قواعد موضوعه، حکم دلیله را بیابد.

البته این بدان معنی نیست که دیوان بتواند خلأ قانونی بین‌الملل را رأساً پر کرده و خود به قانونگذار تبدیل گردد. دیوان نمی‌تواند کمبود و نقصی را جبران کند که تاوان آن خارج شدن از محدوده‌های رویه عادی قضایی است. (نک: قضایای آفریقای جنوبی، ۱۹۶۶) توسعه موضوعاتی که دیوان در آرای توافقی و مشورتی خود به آنها وارد شده توسعه و تکامل حقوق بین‌الملل را به دنبال داشته است. دیوان در انجام رسالت یاد شده توسل به تمام حقوق بین‌الملل) با یک مانع عمده و اساسی مواجه بوده است و آن اصل ریایی بودن صلاحیت است.

دیوان خود بر این اعتقاد است که باید میان پذیرش صلاحیت دیوان و مطابقت اعمال آنها با حقوق بین‌الملل تفکیک اساسی قائل شد. (نک: اقدامات مسلحانه در سرزمین کنگو، ۲۰۰۶) البته دیوان توانسته در سالهای اخیر با سازوکارهای حقوقی جالب و خاصی از این مانع عبور کند. (نک: قضیه سکوه‌های نفتی، ۲۰۰۳)

عبور دیوان از سد و مانع محدود کننده صلاحیت و رسیدن به حقوق بین الملل عام، بدون آن که گرفتار « تجاوز از حدود اختیارات (Ultra Vires) » شود، باعث گردیده تا توجه و تحسین بسیاری از فحول حقوق بین الملل را برانگیزد.

ایزار حقوقی دیگری که دیوان به بهترین وجه ممکن از آن جهت توسعه و تکامل و صیانت اقر حقوق بین الملل استفاده کرده، اعمال صلاحیت مشورتی است. نگاهی به نظریه مشورتی سال ۲۰۰۴ در مورد قانونی بودن ساخت دیوار، به رغم ماهیت مشورتی و غیرالزام آور بودن آن، گویای تکرر نمودن بسیاری از الزامات و تعهدات حقوقی بین المللی برای کشورها و سازمانه ملل است.

به قول انجمن حقوق ملل، «نظریه انفرادی در نظریه مشورتی سال ۱۹۹۶، «نظریه مشورتی حداقل گویا نواتن حقوق بین الملل و دعوت از کشورها برای رفع آنهاست.»

بدون شک، اعتقاد که هر چه دیوان در طول تاریخ، به لحاظ پای بندی آن به حقوق بین الملل در انجام وظایفش و رساندن از حقوق بین الملل است، و این رسالتی است که دیوان را همواره پویا و فعال کرده و در جاده بین المللی مقام والایی به آن بخشیده است.

لازم به ذکر است ترجمه آراء نظریه مشورتی دیوان بین المللی دادگستری از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۴ در قالب جلد سوم و از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ در قالب جلد چهارم تقدیم علاقمندان شده است.

در پایان برخود فرض می دانم از همکارانی که در ترجمه، مقابله و ویراستاری این مجلد مرا یاری کرده اند سپاسگزاری نمایم: آقایان دکتر نادر عبد الله، دکتر محسن عبداللهی، امیر ساعد وکیل، اهون ضیاءالدینی و بخصوص آقای ایوب عبدی که ایشان باید تشکر ویژه نمایم.

دکتر محمد ضیاء الدینی، بنگلہ
پہمنہ ماہ ۲۰۱۰

فهرست عناوین آراء و نظریات مشورتی دیوان بین المللی دادگستری (۳)

شماره ردیف	موضوع	نوع تصمیم	تاریخ تصمیم	شماره صفحه
۱۲۰	تجدید حدود دریایی و مسایل سرزمینی بین قطر و بحرین (قطر علیه بحرین)	رای	۱۶ مارس ۲۰۰۱	۱
۱۲۱	قضیه لاگرانژ (آلمان علیه ایالات متحده آمریکا)	رای	۲۷ ژوئن ۲۰۰۱	۲۹
۱۲۲	قضیه حاکمیت بر پولانو گلیتان و پولانوسیدان (اندونزی - برزیل)	رای	۲۳ اکتبر ۲۰۰۱	۸۱
۱۲۳	قضیه مربوط به اقدامات مسلحانه در سرزمین کنگو (جمهوری دموکراتیک کنگو علیه اوگاندا)	قرار (ادعاهای متقابل)	۲۹ نوامبر ۲۰۰۱	۱۰۱
۱۲۴	قرار بازداشت در ۱۱ آوریل ۲۰۰۰ (جمهوری دموکراتیک کنگو علیه آمریکا)	رای	۱۴ فوریه ۲۰۰۲	۱۳۱
۱۲۵	اقدامات مسلحانه در سرزمین کنگو (دادخواست جدید: ۲۰۰۲) (جمهوری دموکراتیک کنگو علیه رواندا)	قرار (اقدامات موقتی)	۱۰ ژوئیه ۲۰۰۲	۱۵۱
۱۲۶	مرز سرزمینی و دریایی میان کامرون و نیجریه (کامرون علیه نیجریه: مداخله گینه استوایی)	رای	۱۰ اکتبر ۲۰۰۲	۲۱۱
۱۲۷	قضیه مربوط به حاکمیت بر پولانو گلیتان و پولانوسیدان (اندونزی / مالزی)	رای	۱۷ دسامبر ۲۰۰۲	۲۳۵
۱۲۸	دادخواست تجدیدنظر از رای مورخ ۱۱ ژوئیه ۱۹۹۶ در قضیه مربوط به اجرای عهدنامه پیش گیری و مجازات جنایت نسل کشی (بوسنی و هرزگوین علیه یوگسلاوی)	اقدامات موقتی (یوگسلاوی علیه بوسنی و هرزگوین)	۳ فوریه ۲۰۰۳	۳۱۷
۱۲۹	قضیه مربوط به آونا و سایر اتباع مکزیکی (مکزیک علیه ایالات متحده آمریکا)	قرار (اقدامات موقتی)	۲۰۰۳	۳۵۳
۱۳۰	قضیه مربوط به برخی رسیدگی های کیفری در فرانسه (دعوی جمهوری کنگو علیه فرانسه)	قرار (اقدامات موقتی)	۱۷ ژوئن ۲۰۰۳	۳۸۷
۱۳۱	قضیه سکوهای نفتی (دعوی جمهوری اسلامی ایران علیه ایالات متحده آمریکا)	رای	۶ نوامبر ۲۰۰۳	۴۲۹
۱۳۲	قضیه مربوط به آونا و سایر اتباع مکزیکی (مکزیک علیه ایالات متحده آمریکا)	رای	۳۱ مارس ۲۰۰۴	۴۴۵
۱۳۳	پیامدهای حقوقی ساخت دیوار در سرزمین اشغالی فلسطین	مشورتی	۲۹ ژوئیه ۲۰۰۴	۴۶۱
۱۳۴	قضیه مربوط به قانونی بودن توسل به زور (صربستان و مونته نگرو علیه فرانسه)	رای	۱۵ دسامبر ۲۰۰۴	۵۱۷